

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 1

urn:nbn:de:bsz:31-103771

SEQVNTVR COMMEN- TARI IN CVRTIVM

IN QVIBVS PRIOR NVMERVS LIBRVM, SECVNDVS CAPVT, NOVISSIMVS VERSICVLVM INDICAT.

AD TITVLVM) Hic statim in ipso limine difficilis incidit quaestio de libris Curtii, in quot nimirum, historiam suam auctor ille tribuerit: praesertim cum magna MScriptorum Codicū sit pugna, nam quem Petrus Daniel habuit, ita praefert, *Q. C. R. de gestis Alex. M. Reg. Mac. liber secundus incipit*: cui consentit & Cl. Puteani liber. Palatinus primus; *fragmentum primi libri incipit*. Iam & ii quos Raderus vidit, mirificas turbas cient, ut videre est apud ipsam prolusionum cap. 3. Sed cum plurimum MScriptorum consensus (inter quos Cl. Faucheti exserte dicit *primum & secundum deesse*) à tertio libro incipiant, quos & editionum pleraeque secutae sunt, nos merito receptam librorum Curtii distributionem retinimus. In his autem notis, tum ea explicabimus, quae lectorem morari posse videbuntur: & si quid singulariter in textu mutatum aut retentum est, eius rei causas enarrabimus: contrariasque sententias aliquando refutabimus, saepius ubi per se aut ex iam dictis error earum apparere potest, taciti praeteribimus, quod cum accidit, non incuria vel ignorantia factum putes, sed iudicio, & hac, quam diximus, de causa. nam omnes omnium observationes, notas, lectiones sollicita cura discussimus, nec ad summam diligentiam quidquam fecimus reliqui, ut hic auctor, quantum possit emendatus atque nativa puritate splendidus prodiret. Quae autem phrasin atque verbatantum respiciunt, ea in Indice quaerenda meminerit, qui in earum explicatione pretium fore existimaverit: quo & propriorum nominum expositionem fere abiegauimus.

3, 1, 1. INTER HÆC) Praecesserunt opinor proxime Memnonis molitiones & obitus, quae Graecis qui supersunt modice delibata, hic forte plenius exposuerit. de Alexandri quidem rebus modo non fuisse dictum, tota loquendi ratio, transitionis manifesta, coarguit. Eodem modo Arrianus; nisi quod is Alexandri gestis in Phrygia pertractatis, Memnonem in secundum librum rejicit.

AD CONDVCENDVM) Namque praesertim etiam secundis atterebantur copiae, de uictoribusque gentium militum minor quam domestico fides habebatur. Infra 4, 6, 31. Et necesse quidem erat, tot acies, ut hostium exercitus delessent, ita victoris etiam copias parte aliqua minuisse; ut apud Iulium 23, 12, 4. Mago Carthaginensibus suis inculcat. Scilicet hoc ipsum est quod euenire solet in alieno orbe bellantibus, ut eiusdem Iulii 9, 19, 6. verbo, propter inopiam supplementi *consensescat exercitus*. Sicut vsuuenit Christianis qui terram sanctam Godefrido duce occupauerant: eam enim summa virtute partam, defensamque, quod sensim euanescerent vires, & longe supplementa essent, non multo post tempore relinquere sunt coacti.

CELÆNAS) De hac vrbe, item fluuiō Satyroque Marfya, omnium instar esse potest. Salmasius ille ab initio secundae partis Plinianarum exercitationum ad Solinū

lini cap. 40. pag 831. &c. cuitamen non noceat addere Pausaniam lib.1. Eodem in loco Minerva est Marfyam Silenum cadens, quod tibiae quas ipsa abiecerat, sustulisset. Vbi obiter nota repertorem potius tibiae habitum fuisse Marfyam, quam auctorem & inuentorem. contra Euseb. 2. 2. A. in Edit. Scalig. pag 32. Abiecit autem tibiae Minerua dicitur, quod inflatis buccis deformem vultum redderet. Vnde Ouidius lib. 3. 505. de Arte:

*I procul hinc dixit, non est mihi tibia tanti
Si vidit vultus Pallas in anne suos.*

Quae eadem causa Alcibiadem auertit, ne tibiae inflare disceret, Ergo, inquit, apud Plutarchum in vita cap. 4. canant tibiae Thebanorum filij: nam dicere nesciunt. nobis Atheniensibus (vt à maioribus accepimus) dux Minerva & praefes Apollo est, quorum superior tibiae proiecit, alter excoriat sustulatore. Eleganter id narratetum ipsam Palladem introducit Ouidius Fastor. 6. 695. Adscribemus & alium Pausaniae locum ex decimo; Paulo superius saxo insidet Marfyas: prope Olympus: habitus est pueri iam pubescens; tibiae discere videtur. Phryges qui Celenas incolunt, annem qui per oppidum labitur, tibi cinem olim illum fuisse dicunt. Adiens Marfyae inuentum fuisse enim tibi arum canentem, quem Matroum vocant: eundem vero Marfyam contra Gallos sibi opem tulisse, cum irruentes in Phrygiam, & amnis aquis, & tibi arum modis exterrisset. Idem in secundo memorat, in templo Suedela apud Sicyonios dedicatas fuisse Marfyae tibiae. Post aduersum enim eius Sileni casum, eas Marfyam annem in Maandrum, deinde in Asopum detulisse: tibi aras inde in agrum Sicyonium, pastorem quendam sustulisse, & Apollini dedicasse. Vide & Xenophontem à u. 2. 6. & epigrammatum Graecorum lib. 1. cap. 11. & lib. 3. c. 8. *Αισαγγή Σίγειος* &c. &c. qui multa collegit, Dempsterum ad lib. 1. Antiquitatum Rosini, pag. 43.

3. 1. 2. **MEDIA ILLA TEMPESTATE INTERFLUEBAT**

Hactenus editi: media illa tempestate mania interfluebat, quam locutionem, vt paulo insolentiorum stylo historico. cum nec Palatini Codices agnoscerent (quippe nullus eorum habere dicitur vocem mania) non cunctanter recepi emendationem Ioan. Adami Schragii, amici nostri, etiam Gronouio probatam: praesertim cum ipsius Curtii auctoritate firmetur, sic enim mox de Gordio 3. 1. 12. quam Sangarius amnis interfuit, iterum 3. 5. 1. de Tarso: Mediae Cydnus amnis interfuit. Porro ista verba, illa tempestate, ideo inferit, quod dirutae Celena postmodum alia sede propinquo loco instaurata sunt, quae vrbs Apamea dicta est. Salmasium adi.

3. 1. 4. **NYMPHAS** Ad eiusmodi fabulam respiciunt illa Ouidii Metam. 6. 393. de Marfyae:

*Illum ruricola sylvarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoque clarus Olympus,
Et Nymphae sterunt* - - -

Et Epigr. Graec. 3. 8. 2.

*Σεῦ δὲ βοῶν ἀυλοῖο μελίβομοιο ἀκ' ἴτι Νόμφαι,
Ὡς πᾶσι δὲ ἐν Φρυγίῳις ἔγρει πιυόμεθα.*

Not autem Nymphae, mellitam tibiae tua vocem, non vt ante. Phrygijs in montibus audiemus.

3. 1. 5. **LYCUM APPELLANT**

Salmasius citato loco ostendit Curtium in hac descriptione tres amnes confundere; quod enim supra dixerat, diffusus circumiectos rigat campos &c. ad Orgam fluum pertineere: sed & Lycum alium à Marfyae amnem esse.

3. 1. 7. **IN TURRIM PERDVCTVM**

Sicut in rebus bellicis magna prudentiae habetur, si inopiam atque infirmitatem tuam celes, ita contra quibus fides ostentanda sunt, ad terrorem atque desperationem hostium, quo consilio apud Tacitum H. 3. 54. 3. duces Flavianii augenda fama non deerant, captos Vitellij exploratores, circumdu-

etiamque ut robor a victoris exercitus noscerent, remittendo, quod antea & Augustus apud Dionem lib. L. & Scipio fecerat apud Livium 30. 29. 2. & Eutrop. sine lib. 3. & antiquiores adhuc Persae apud nostrum 3. 8. 15. Adde Fulg. 3. 7. 24. Quare suos Athenienses laudat Pericles apud Thucydidem 2. 7. 24. quod urbem suam omnibus parere sinant.

3. 1. 8. *SEXAGINTA DIERVM*) Solent saepe se dedere obsessi: ita si intra tantum temporis auxilia ipsis non aduenerint, ut obseruat Gentilis de iure belli 2. 17. ubi plura eius rei exempla. quibus ex Herburti hist. Polon. 4. 5. hoc potest addi: Caesar Henricus Glogouiam obsidebat, anno 1109. ibi ciues quinque dierum inducias petunt: quibus nisi succursus sibi esset, deditionem promittunt: obsidesque dant primorum civium liberos. Illi tamen, quamquam conditione non existente, pactum & obsides suos insuper habuerunt. Simile est quod refertur 1. Sam. 11. 3. & in historia Iudith cap. 7. in fine. Si autem tractatis quinque diebus non venerit adiutorium, faciemus haec verba quae locuti estis. Adde Iohnston. Rer. Britan. lib. XX. ubi de obsidione Bormii. Contin. Sleidan. ad Ann. MDLXXXIX. de Reinberga, pag. 342. A. Procop. lib. III. Hist. Goth. de Contumeliosis. Bizarum fin. lib. de bello Genuentium Saracenicis, de *Derisiani*.

DARIVS) Semel monendum in plerisque manuscriptis legi *Dareus*: quam lectionem eruditorum plerique probant. nec tamen altera ideo in vitio est, nisi breuiter pronuncietur media, qui error vulgo in aliis etiam talibus, verbi gratia *Alexandria* obtinet: nam & illius penultima longa est, cum diphthongo enim scribuntur, *Ἀλεξάνδρεια*, *Δαρεῖος*.

DEDERENT VRBEM) Sebilius amicus meus olim legendum putabat *arcem*, quod iam antecessisset urbem occupatam fuisse. reciperem, si qui eodices assentirentur.

3. 1. 9. *NON HOS MODO SED ETIAM CETEROS GRÆCOS*) Quos *vincit* in Macedonia ad *ergastula* miserat, quod contra communem Graecorum sententiam; Graeci quum essent, in Graecos pro barbaris arma cepissent. Arrianus 1. 5. 29. quem notae cepit, qui communem Graecorum sententiam interpretatus est de eo dicto *Βαγβαζω* *Ἐδνη* *αὐτῶν ἑαυτοῖς* barbaris Graecos imperare faceret, ex Aristotele Polit. 1. 2. & 3. 4. Demosthene 3. Olynth. & Aeschine Epist. 2. ad Athenienses: de quo pulchre Strabo sine lib. 1. Nam apud Arrianum *τῶν ποιεῖν ἑαυτοῖς τῶν Ἑδνην* nihil aliud signant, quam commune Graecorum decretum de bello Persis inferendo, quod factum est Corinthi in sollempni totius Graeciae concilio, ut cum multis aliis Diod. 17. 4. & ipse Arrianus statim ab initio historiae suae tradidit. Ceterum captivos eos omnes liberauit Alexander infra 4. 8. 12. Arrian. sine lib. 1. De toto hoc loco vide & Plutarch. in apophth. cap. 40. eaque idem Arrianus 3. 5. 7. intelligit, *τῶν δὲ ματα τῶν Ἑδνην* vocans, quem locum non perceperunt interpretes. *Δόμα* est scitum, sententia lege sancita, inde Senatusconsulta semper appellantur *δόματα* apud Graecos Iurisperdentes.

3. 1. 12. *MIDÆ REGIAM*) Vide omnino diligentissimi & eruditissimi Reineccii tomum primum, in quo de regno & regibus Phrygum, quae apud alios auctores sparsim extant, ordine digesta reperies.

SANGARIVS) De hoc annis multa collegit Stuckius in periphum Arriani pag. 125.

INTERFLUIT) Assentior Raderi maiori hanc lectionem quam aliam, praeterfuit: cum & mss. auctoritate & testimonio Strabonis iuuetur.

PONTICO ET CILICIO MARI) Precium est subijcere Gordii opidi descriptionem ex Livio 38. 18. 13. *Id haud magnum quidem opidum est, sed plus quam mediterraneum, celebre & frequens emporium. Tria maria pari ferme distantia intervallo habet: Hellspontum, Pontum ad Sinopen [ita legendum existimo] & alterius ora litorea, quae Cilicis maris in colium, multarumque magnarumque praetera gentium fines coniungit, quarum*
commer-

commercium in eum maxime locum musti vsus contraxere. Tria maria nominat, Curtius duo: bene uterque proposito suo seruiens. quippe Liuius cum celebre emporium dixisset, nihil prætermisit eorum quæ fidem ei dicto facerent, atque ita non omnia tantum maria vicina, sed & gentes aduocauit: Curtio, qui præter situm nihil hic indicaturus erat, suffecit duo ista maria nominare qua ab utroque latere stringentes Asiam, recto fere itinere medium habent hoc opidum, quod utique non ad montem Sipylum, sed in Phrygia collocandum esse contra Heruvarum recte disputat Raderus. Sic de Ancyro dicit Tzetzes 1, 2.

- - - quod media iaceat
Asiam atque Pontici, marium duorum.

Ἀσίαν καὶ Πόντιον τῶν θαλασσῶν τῶν δύο.

3, 1, 13. SPECIEM INSULÆ PRÆBET) Plinius 6, 2. Anisiam liberum à Sinope CXXX. M. passuum. Eiusdemque nominis sinus tantum recessus ut Asiam pene insulam faciat, CC. M. passuum, haud amplius per continentem ad Issicum Cilicia sinum.

3, 1, 14. INTRAT) Si legas intrans, quomodo certe infra 3, 12, 15. pro intrat B. legit intrans, rectius omnia cohæcant; sed quia nullus mss. hic ad stipulari proditur, sine auctoritate nihil, nisi euentissima ratione persuasi, mutabimus. præsertim cum & hæc lectio ferri possit. vide mox ad 3, 6, 1.

VVLGATISQUE VSV) Expedita & plana sententia scripturæ huius, quam ideo retinuimus, quamquam varie varii mutarent, pro vsu, visu, vehiculis, vsibus, curribus reponentes. Est & Rurtergii coniectura, quam non spernas, vulgatiq; vsus.

3, 1, 15. IUGVM) Alii vinculum, quod non damnem: nisi illud potius videatur. nam & Aufonius epist. 23, 48. sic appellat:

Ocius illa iugi fatalis soluere lora
Pellam potuisse ducem reor, abdita operta
Principis, & utroque caput celantia nodo.

Sed & in præfatione Bissulæ quod est Eidyll. 27. iisdem verbis fatalis iugi lora vocat. Iugum nominauit & Iustinus 11, 7, 4. & sane cum mox vinculi vocabulo vtatur Curtius, verisimile est ad euitandum repetitionis tedium, alio verbo supra uti maluisse: præsertim cum ad ipsius rei accuratam descriptionem significantior sit, quam generalis illa vox vinculi. Arrianus 2, 1, 17. τὸ ζυγὸν τῆς ἀμάξης ἢ δισμὸν iugi quod in curru erat nexum, appellat.

3, 1, 17. ILLA EXPECTATIONE SVSPENSÆ) Alii explicatione sed istud studio prætuli.

QUIPPE SERIES VINCVLORVM) Mire turbant hic libri & interpretes; sed ipsam Curtii scripturam esse, quam exhibemus, haud difficulter consentiet, qui formam orationis eius familiariter habet cognitam. Iuuat infra 3, 5, 14. Inuentum omnibus incusserat curam tam præcepta temeritas eius. Conferantur & variæ Lectiones, quas & ipsas imprimi curauimus.

3, 1, 18. NEQVAVQVAM DIV) Ita malui quam nequidquam recentium editionum, quod libris, & ingenio Alexandri non æque conuenit. Hæ particulae inuicem commutatae sunt etiam infra 3, 2, 11.

GLADIOQVE RVPPTIS) Si Aristobulo credendum, non elusit, sed soluit & impleuit. Maior auctorum numerus resectum gladio vinculum & elusum oraculum affirmavit. Arrianus in medio relinquit, satisfactum tamen oraculo dicit. Zenobius cent. 4. adag. 46. Κάδαμμα λέγει Νόδιον σόλις: Παροίμια ἐπὶ τῶν

δυσκολότερον λόγους επιχρησάντων. λόγιον γὰρ τοῖς φροῦνι ἐπιπτικῶς ἀπὸ τῆς κομισάσης τῆς Μίδαν ἀμάξης. εἰς ἐπιλύσεις τῶν δισμῶν, τῶν τῆς Ἀσίας ἀρχῶν. Ἀλλ' ἄλλο δ' ἔλθωσι. Proverbum de iis qui egre dissoluenda expediunt. Phrygius enim oraculum datum de Mida curru, quo rebebatur, si quis eius vinculum dissolueret, Asia potiturum. Dissoluit autem Alexander Magnus. Idem Diogenianus ἐκ ἀμμοῦ λόγους. Non soluis nodum. Raderus. Curtii sententia communis est, quæ & in proverbum abiit, quo præter auctorem Aufonius etiam locis paulo ante citatis usus est. Vide parceriographos. Aristobulus vero auctor est, Alexandrum exemplo paxillo temonis (erat is clavus ligneus per medium temonem traiectus, cui vinculum adstrictum erat) iugum temoni detraxisse, inquit Arrianus 2, 18. & Plutarchus in vita cap. 28.

3, 1, 19. *UT A TERGO TITIA RELINQUERET*) Inter præcipuas militiæ cautiones hanc quoque obseruarunt peritissimi duces, quorum exempla refert, consiliumque probat Amiratus dissertat. polit. 18, 6. Qua mente Antiochus apud Liuium 35, 13, 5. Pisidas oppugnaturus Antiochum, filium misit in Syriam, ad cassodiam vltimarum paruum regni, ne quid absente se à tergo moueretur. Idem aduersus Romanos in Europam trajiciens, inimicas vrbes à tergo relinquere nolebat. Liuius 35, 42, 1. Sic Cæsar apud Florum nostrum 4, 12, 36. non nisi ordinatis à tergo omnibus, ad bellum nauigauit. Vespasianus apud Iosephum de bello Iudaico, caput gentis Hierosolymam aggredi tutum non censet, nisi perdomitis à tergo vrbibus. Constantius Augustus apud Marcellin. 17, 33. terrore nullo relicto post terga, venimus in Pannonias. Idem apud eundem 21, 13. rigore instantium negotiorum anceps, quid capesseret, ambigebat: diu multumque anxius vtrum Iulianum peteret & longinqua, an Parthos repelleret iam transiueros, ut minabantur, Euphratem: herensque, tandem cum duobus communicato sepe consilio in id flexus est, ut finito propiore bello, vel certe molliore, nullo post terga relicto quem formidaret, Illyriis percussis & Italia, ut rebatur, Iulianum caperet. Sic apud eundem auctorem 24, 12. Iulianus Maiozamalchæ oppidi suscepit obsidium, periculosum fore existimans, si gradibus profusus, à tergo relinqueret quos timeret. Apud Zonaram tom. 2. Fabius & Marcellus Coss. in Campaniam se conuerterunt, ut ea subacta, tandem κατὰ τὴν ποταμὸν Ἐπιδάμωρον, nihil à tergo hostile relinquerent, atque ita demum Hannibalem aggredierentur. Quam belli gerendi rationem qui spernunt, sæpissime quidem in difficultatem commeatuum incidunt, quod & Amiratus monuit: interdum autem & eo procedunt, unde inuito hoste regredi nequeant, ut verbis Liuii 44, 6, 4. vtar: (Vide Richter. Axiom. Hist. CLII.) nec raro à ceteris rebus gerendis alienissimo suo tempore reuocantur. cui rei providens Alexander apud nostrum 8, 5, 1. Indiam & inde Oceanum petiturus, ne quid à tergo, quod destinata impedire posset, moueretur; ex omnibus prouinciis triginta millia iuniorum regi iussit &c. Sic & apud Arrianum 1, 1, 5. statim initio expeditionis suæ Illyrios & Triballos ἐκ ἰδέσθαι κατὰ τὴν ποταμὸν, ὅτι μὴ πάντα πεπεισμένους, ἔπειτα μακρὰν δὲ τῆς ἰσθμίου τοῦ ὁμινοῦ, nondum perdomitos minime à tergo relinquendos putabat, quum adeo longinquam expeditionem susciperet. Huic tamen regulæ altera non minus celebris è diametro videtur obtare, quæ iubentur imperatores protinus occupare caput hostium. Verum enim hoc ita accipiendum est, si forte hostes incuria vel imperitia sua casum insidiantibus aperiant: vel aliquis hostium imbecillitati viribusque suis ita fidat, ut certam sibi victoriam polliceri audeat. Alioquin enim si res non cesserit, non in præsens modo damnum cum ignominia feret; sed ad reliquas etiam res gerendas impedimentum non vulgare sentiet: cum ex mente Agricola apud Tacitum nostrum 18, 5. nemo fere dubitare soleat, prout prima cesserint, fore vniuersa.

AMPHOTERYM) Vix est ut credam Radero hunc esse, in quem cum fraur

fratre Hecatero comparatum, dictum illud Plutarcho in apophth. relatum Philippus iecerit: *Hecaterum* (h. e. alterutrum) *quidem amphoterum* (notat vtrumque) *esse, Amphoterum autem viderem* (h. e. neutrum) quod nimirum hebes & ignauus esset; frater eius ingenio viuido, & ad res gerendas apto. Præterquam enim quod de nostri Amphoteri fratre nihil quod sciam, legitur; etiam ingenium illud fatuum, quod exprobrat Philippus, in hoc nostro minime repertum fuisse, euidens argumentum est, quod Alexander optimus fortium virorum æstimator, inter tot egregios duces hunc idoneum duxerit, cui non minimi momenti negotia committeret: quæ prudentia virtuteque sua haud lægnius iudicio speque Alexandri sustinuit.

3, 1, 20. *AD BELLUM VSVM*) Neruum belli pecuniam esse non ambigitur, qua de re multa multorum pulchre dicta factaque, & quæ ab aliis collecta sunt, indicabimus; & quæ prætermissa, supplebimus Deo propitio ad Tacitum H. 4, 74, 2.

NAVES SOCIIS IMPERATÆ) Sic distinxit atque scripsi, volentibus membranæ. nam editio mscripto Pithæi collata præfert; *imperat eque*, quomodo & Cl. Faucheti Ms. Bongarsianorum alter, *imperat eque*: alter exlerte, *imperate quæ*. de cuius scripturæ sinceritate non fuit quod dubitaremus.

3, 1, 21. *MEMNONEM*) Rhodium illum, Darii ducum præstantissimum, quem ob industriam & peritiam rei bellicæ solum verebatur Alexander. Eius res gestas lege apud Diodorum lib. 17. c. 7. & Arrian. 2, 1. & seqq. Hic enim erat qui Lesbum, Chium, Cœum, de quibus modo sermo fuit, receptas Persici præsidii firmauerat. Breuem vitæ eius epitomen contexit Reineccius tomo tertio, vbi de ducibus Rhodiis agit.

OMNES INTENDERAT CURAS) Modius sine cura *curas* in cruce ablegat, corrigique; *omnes intenderat*: sed omnes codices veteres & recentes, etiam MS. retinent: *omnes intenderat curas*, nec scio cur explodatur, cum non minus Latine ac alterum dicatur. Lilius 37, 36, 9. *omissa in presentia pacis mentione, totam curam in belli apparatus intendis*. Raderus. Vide Indicem, *intendere curas*: vbi pluribus exemplis eam locutionem asserimus.

3, 1, 22. *VENETOS*) Qui Venetorum origines tradunt, variant sententiis, quas ego hic prætereo: Lilius 1, 1, 2. & secundum hunc Strabo lib. 5. circa initium, ac Cornelius Nepos apud Plinium 6, 2. qui omnes stant à Q. Curtio, Henetorum gentem ex Paphlagonia duce Antenore in Italiam profectam, ibi sedes posuisse, & mutata prima litera pro Henetis Venetos appellatos. Homerus & Mandrius Henetos à Leucosyris profectos Troianis suppetatum iuisse tradunt, indeque cum Thracib. auctos sedes posuisse in intimo sinu Adriæ, reliquos qui cum Pylemene erant profecti, resedisse in Cappadocia. Eadem affirmat de Enetis & Venetis cum Lilio Plinius & Solinus, ex Cornelio Nepote. Quare omnino in eam sententiã descendo, illa verba quæ in Curtio sequuntur, non esse ex glossæmate adiecta, sed legitima & genuina Curtii, cui subscribunt omnes quos codices vidi, cum MS. quamuis Modius & Palmerius omnia alia arbitrentur. Raderus. Adde Berneggerum ad Iustinum 20, 1, 8, 9. Thuanus histor. lib. 1. cum Strabone lib. 4. p. 134. f. sentit Venetos Adriani maris accolos ortos à Venetis Gallis; Cæsaremque reprehendit, qui horum originem ab istis repetit. Porro si ab *Enetis* deducantur *Venetis*, vox efficta est ad eum modum quo ex *διν* vinum, ex *εγ* ver &c. deducta sunt: idque more antiquitus Græco, vt obseruat Dionysius histor. 1, 20. *Solebant enim, inquit, præci Græci nominibus à vocali incipientibus præponere syllabam vō scripturæ vō charactere. si erat similis T duplici ad rectam lineam duabus obliquis ad aliam, ut Φάειν, Φάειζ, Φάειζ, Φάειζ, & multa similia.* Reineccius tamen qui multa de hoc loco studet.

erudite dixit, in regno Paphlagonico, Enetos seu Henetos deducit ab indigena voce *Honati*, quod sit *dijensare*: Venetos à nostro *Wenden* à vertendo, nempe sedes, id est, vagando, ut in vtraque lingua veniant *venads*. Quæ sane notio non spernenda; multoque mihi potior est ea, quam Iornandes de rebus Geticis comminiscitur, cui Heneti dicuntur quasi *divini*, *laudabiles*.

3. 1. 24. *CALAS*) Theſſalorum equitum ductor, Harpali filius. Arrian. 1. 5. 7. postea Phrygiæ & Paphlagonum Satrapa. Idem 2. 1. 20. Diodoro 17. 17. est *Kάλας*.

QVI EX MACEDONIA) Supplementum exercitus pedites 1000. equites 650. ut Arrianus 1. 8. 28. numerat: ut Callisthenes, peditum milia V. equites octingenti. Raderus.

Capr.

3. 2. 1. *HAVD SECVS QVAM PAR ERAT*) Nobilissimum enim ducem (sic appellatur infra 3. 13. 14.) amiserat, & quem, ut modo 3. 1. 21. dictum est, solum verebatur Alexander.

OMISSA OMNI ALIA SPE) Bene habet, nec est reponendum *amissa spe*. sic enim vsurpant hoc verbi principes Latini fori, *omittere tristitiam*, *spem*, *iracundiam*, quamvis discrete Iustinus 11. 12. 5. dicat, *Tum spe pacis amissa*, sed ibi vere legitur *amissa*, quod spem illi pacis Alexander negarat. Raderus. Apud eundem Iustinum 11. 9. 8. narratio est re phrasique Curtianæ non absimilis: *Nec Darii regis opera in ordinanda acie defuit, quippe omissis ducum officiis, ipse omnia circumire &c.*

STATUIT IPSE DECERNERE) Queritur apud studiosos rei bellicæ, vtrum conducatur ut summus imperator ipse in discrimen belli descendat, an per duces suos id administret? Cum enim non *indecorum* modo sit *principibus omittere caput rerum*, vnde in *omnia regimen*, ut apud Tac. 3. 47. 3. Tiberius censet; sed & ex eius spiritu tota propemodum salus pendeat, quod voluit Israëlita Reg. 2. 18. 3. interdixit ipsis merito videri posse expeditionibus. Contra cum imperatoris præsentia non militibus modo, sed & ducibus ignaviam & incuriam abstergat; æmulationes ducum haud minimam rebus gerendis moram, sopiat; sanctius disciplinæ vinculum sit; exercitui robur & audaciam, hostibus terrorem adspiret; in hanc omnino distinctionem concludendum videtur, quam Alexandri nostri duces infra 9. 6. 14. proponunt: *Obscura bella, & ignobiles pugnas nobis deposcimus: tenuissimam ad ea serua, qua magnitudinem tuam capiunt.* addo, vel exposcunt, ut in hoc Darii statu. Fuscus tractavit hanc scholam Bernegg. in Quæstionib. ex Tacito.

PLVRIBVS CVRAM OMN.) Bongarsii codex *pluribus curantibus*, vnde exiliret sensus noto proverbio comprehensus: *Πολλοὶ φάρμακοὶ Κούρην ἀποκτείνου.* Multi imperatores *Cariam* perdididerunt, alterum tamen, pluribus libris fulcitum, merito prætulimus. Porro Gruterus discursu primo ad Tacitum fuscus ostendit imperite Darii fecisse, ducibus suis fortunam imputando, quam ab ipsius auspicio traxerint. Quamquam, ut est in rebus humanis nihil certi, sed omnia imperferuabili DEI iudicio reguntur, inter ceteras regulas Politicas, hæc etiam suas patiantur exceptiones: quas probant omnes reges felices, qui infelicibus ducibus sunt vsi; omnes duces felices, qui regibus per se, aut alios duces infelicibus inseruierunt.

3. 2. 2. *DECEM MILLIVM ARMATORVM*) Cum in vetustis & impressis codicibus optime sic legeretur, non defuere tamen, qui pro *decem millium*, *decies centenum millium*, non recte reposuerunt. Ad quid enim tam capax vallum, cum summa totius exercitus fuerit quadringenta, aut summum, ut Arrianus 2. 2. 21. & Plutarchus in Alexand. c. 29. referunt, sexcenta millia armatorum? [septingenta habet Anonymus scriptor histor. Hierosolym. Vide *Gesta Dei per*

Fran-